

<p>ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี</p> <p>กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ</p> <p>วัยเรียนวัยรุ่น</p>	<p>คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด</p>	<p>หมายเลขเอกสาร แผ่นที่ 1/10</p>
	<p>ชื่อตัวชี้วัด</p>	<p>แก้ไขครั้งที่</p>
	<p>การส่งเสริมสุขภาพช่องปากในเด็ก</p>	<p>วันที่ประกาศใช้</p>
	<p>วัยเรียน 6-12 ปี เขตสุขภาพที่ 8</p>	<p>ผู้ทบทวน</p> <p>ผู้อนุมัติ</p>

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

เพื่อลดอัตราการความชุกของฟันแท้ผุในเด็กอายุ 6-12 ปี รวมถึงการลดความรุนแรงของโรคและการสูญเสียฟันกรามแท้ซี่ที่ 1 พร้อมทั้งสร้างความรอบรู้ด้านทันตสุขภาพและให้เด็กวัยเรียนสามารถเฝ้าระวังโรคในช่องปากด้วยตนเอง (Self- surveillance) ภายใต้สถานการณ์วิถีชีวิตใหม่ (New normal)

2. ขอบเขต (Scope)

แผนงานสุขภาพช่องปากประเทศไทยระยะ 20 ปี มีเป้าหมายให้ประชาชนมีสุขภาพช่องปากที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขทุกช่วงวัยของชีวิต การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีการจัดบริการสุขภาพช่องปากให้มีความครอบคลุมทั้งการบริการส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟันฟุ และสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทันตกรรมขั้นพื้นฐานและบริการที่จำเป็น ซึ่งเป็นสำคัญในการทำให้ประชาชนมีสุขภาพช่องปากที่ดี ส่งผลต่อการมีสุขภาพดีตลอดช่วงชีวิต ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ที่ขณะนี้ ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคและไม่มียารักษาโรคโดยตรง จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยบริการสาธารณสุขต้องเตรียมความพร้อมในการจัดบริการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟันฟุสุขภาพช่องปากให้กับประชาชน การจัดบริการสุขภาพช่องปากในช่วงเวลานี้ หน่วยบริการควรเน้นความปลอดภัยในการให้บริการ โดยจัดให้มีความปลอดภัยในเรื่องโครงสร้าง การจัดการสิ่งแวดล้อมของคลินิกบริการทันตกรรม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นหลัก ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัดคู่มือ เพื่อให้หน่วยบริการและทันตบุคลากรมีความพร้อมในการจัดบริการสุขภาพช่องปากที่มีคุณภาพต่อไป

การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กวัยเรียน ภายใต้สถานการณ์วิถีชีวิตใหม่ (New normal) ควรเน้นให้เด็กวัยเรียนสามารถเฝ้าระวังโรคในช่องปากด้วยตนเอง (Self- surveillance) การมีพฤติกรรมแปรงฟัน 2-2-2 เน้นการแปรงฟันอย่างมีประสิทธิภาพ ลดพฤติกรรมกริบิโกคน้ำตาลสิ้นเกินจากอาหาร ขนม และเครื่องดื่ม การตรวจฟันด้วยตนเองและสามารถบอกผู้ปกครองหรือครูได้ในกรณีที่ต้องการรักษาฉุกเฉินและเร่งด่วน ในส่วนของการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในช่วงเวลานี้ หน่วยบริการควรเน้นความปลอดภัยในการให้บริการควรมีการประเมินความเสี่ยงและจัดบริการตามความเสี่ยงและความจำเป็น และลดความเหลื่อมล้ำในการให้บริการ โดยจัดให้มีความปลอดภัยในเรื่องโครงสร้าง การจัดการสิ่งแวดล้อมของคลินิกบริการทันตกรรม และจัดระบบการให้บริการโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นหลัก

ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ วัยเรียนวัยรุ่น	คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด	หมายเลขเอกสาร แผ่นที่ 2/10
	ชื่อตัวชี้วัด	แก้ไขครั้งที่
	การส่งเสริมสุขภาพช่องปากในเด็ก วัยเรียน 6-12 ปี เขตสุขภาพที่ 8	วันที่ประกาศใช้
		ผู้ทบทวน ผู้อนุมัติ

บทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ

องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

1. การจัดทำแผนงานโครงการ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน โดยตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วม
2. การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภายในครอบครัวและชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่โดยตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วม
3. ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีในชุมชน
4. การจัดทำข้อตกลงร่วมกัน/ข้อกำหนด/มาตรการทางสังคม หรือที่เรียกเป็นชื่ออื่นของชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน ในพื้นที่ โดยตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วม
5. การคืนข้อมูลสถานการณ์ปัญหาสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ให้ภาคีเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การคืนในเวทีประชุมประชาคมตำบล/ประชาคมหมู่บ้าน หนังสือประชาสัมพันธ์ จดหมายข่าว เป็นต้น
6. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ รณรงค์ เพื่อสร้างกระแสสังคมในระดับตำบลรูปแบบต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น สปอตวิทยุ สื่อออนไลน์สื่อพื้นบ้าน เป็นต้น
7. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดบริการสุขภาพช่องปาก ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้และให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก
8. การสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน หรือการคิดค้นนวัตกรรมหรือรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน

สถานศึกษา

1. จัดหาและพัฒนาศักยภาพครู/บุคลากรทางการศึกษาผู้สอนสุขศึกษาและงานอนามัยโรงเรียน
2. จัดการเรียนการสอนสุขศึกษาเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากให้เหมาะสมกับเด็กอายุ 6-12 ปี
3. การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียน/นักศึกษามีความรู้และทักษะในการป้องกันและจัดการปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการดูแลช่องปากในเด็กวัยเรียน
4. การจัดระบบคัดกรอง ส่งต่อ นักเรียนเพื่อรับบริการทันตกรรมกับสถานบริการสาธารณสุข/หน่วยงานของรัฐ/หน่วยงานของเอกชน รวมทั้งมีระบบติดตามการเข้ารับบริการทันตกรรมของนักเรียน
5. การพัฒนาศักยภาพแกนนำนักเรียน ให้มีความรู้ สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนได้

6. การสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน หรือการคิดค้นนวัตกรรมหรือ

ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ วัยเรียนวัยรุ่น	คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด	หมายเลขเอกสาร แผ่นที่ 3/10
	ชื่อตัวชี้วัด	แก้ไขครั้งที่
	การส่งเสริมสุขภาพช่องปากในเด็ก วัยเรียน 6-12 ปี เขตสุขภาพที่ 8	วันที่ประกาศใช้
		ผู้ทบทวน ผู้อนุมัติ

รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน

สถานบริการสาธารณสุข

1. การจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพเด็กวัยเรียน การจัดทำดัชนีปัญหาสุขภาพวัยเรียน การจัดทำแผนการดูแลสุขภาพช่องปากในพื้นที่
2. ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก โรคในช่องปาก และการเข้าถึงบริการทันตกรรมให้กับนักเรียนและครอบครัวในพื้นที่
3. จัดบริการและส่งเสริมป้องกันการเกิดโรคในช่องปากในเด็กวัยเรียน
4. พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในสถานศึกษา ชุมชน ในการส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน
5. ประสานงานและสนับสนุนกิจกรรมเชิงรุกในสถานศึกษา ชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน
6. การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ
7. การสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน หรือการคิดค้นนวัตกรรมหรือรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากในวัยเรียน

สถานประกอบการ

1. ส่งเสริมให้เด็กวัยเรียนเข้าถึงยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์ แปรงสีฟันที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน
2. มีการจัดการจำหน่ายอาหารที่มีปริมาณน้ำตาลน้อย ขนมที่มีประโยชน์และเอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี รวมทั้งมีการจัดสิ่งแวดล้อมรอบรั้วโรงเรียนให้เหมาะสม

ครอบครัวและชุมชน

1. ผู้นำชุมชน ตัวแทนพ่อแม่/ผู้ปกครอง เครือข่ายภาคประชาชนอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการประเมิน ฝ้าระวังและคัดกรองช่องปาก รวมทั้งมีส่วนในการช่วยเหลือให้เด็กวัยเรียนเข้าถึงบริการทันตกรรม

ศูนย์อนามัย

1. ประสานส่วนกลางและจังหวัด และเป็นพี่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่จังหวัด
2. การเยี่ยมเสริมพลัง นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานของจังหวัด
3. แจ้างผลการประเมินเบื้องต้นให้กับพื้นที่
4. รวบรวมผลการประเมินรับรองและแจ้งให้ส่วนกลาง

สำนักทันตสาธารณสุข

1. กำหนดนโยบาย แนวทาง เป้าหมายในการพัฒนา
2. จัดทำสื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน หลักสูตรการเรียนการสอนด้านสุขภาพช่องปากแบบ Active learning เพื่อสร้างความรอบรู้และ พฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์เด็กวัยเรียน
3. สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงาน สุ่มเยี่ยมเสริมพลัง
4. จัดเวทีมอบโล่รางวัล และถอดบทเรียนการพัฒนาระบบอนามัยโรงเรียน ฝั้าระวังสุขภาพช่องปาก จัดสิ่งแวดล้อม สร้าง self-care

3. คำจำกัดความ (Definition)

-

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

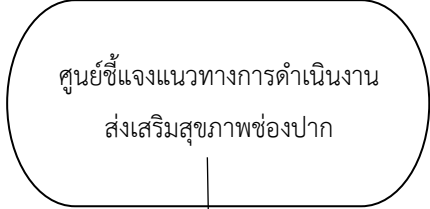
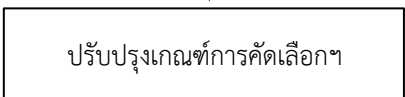
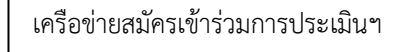
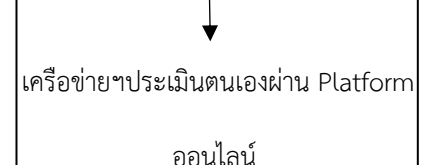
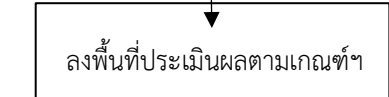
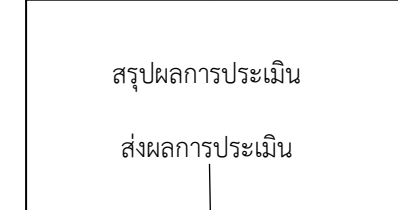
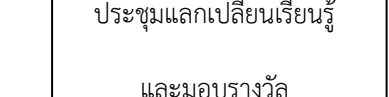
กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่น ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

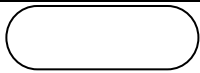
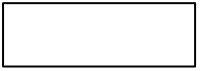
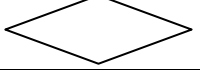

1. กิจกรรมการเรียนการสอนด้านสุขภาพช่องปากแบบ Active learning

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1	<p>ศูนย์ชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก</p>	ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี จัดประชุมชี้แจงแนว ทางการดำเนินงานให้กับ ผู้รับผิดชอบงานทันต สาธารณสุข สสจ.ในเขต สุขภาพที่ 8	1 วัน	ชนกนันท์ ทองดอนบม	-
2	<p>โรงเรียนสมัครเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนการสอนด้านสุขภาพช่องปาก แบบ Active learning</p>	โรงเรียนสามารถแจ้งความ ประสงค์เข้าร่วมโครงการ ผ่านศูนย์อนามัย	สามารถ ดำเนินการได้ ตลอดเวลา	ชนกนันท์ ทองดอนบม	-
3	<p>โรงเรียนเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนด้านสุขภาพ ช่องปากแบบ Active learning</p>	เข้าร่วมประชุมเชิง ปฏิบัติการการจัดการเรียน การสอนด้านสุขภาพช่อง ปากแบบ Active learning	1 วัน	ชนกนันท์ ทองดอนบม	-
4	<p>โรงเรียนทำจัดการเรียนการสอน ด้านสุขภาพช่องปากแบบ Active learning</p>	จัดการเรียนการสอนด้าน สุขภาพช่องปากแบบ Active learning	สามารถ ดำเนินการได้ ตลอดเวลา	โรงเรียนที่ เข้าร่วม โครงการ	-
5	<p>โรงเรียนประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านสุขภาพช่องปากแบบ Active learning</p>	ประเมินการจัดการเรียน การสอนด้านสุขภาพช่อง ปากแบบ Active learning ผ่านระบบออนไลน์	สามารถ ดำเนินการได้ ตลอดเวลา	สำนักทันต สาธารณสุข	-

2. กิจกรรมคัดเลือกเครือข่ายเด็กไทยฟันดี

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1		ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี จัดประชุมชี้แจงแนว ทางการดำเนินงานให้กับ ผู้รับผิดชอบงานทันต สาธารณสุข สสจ.ในเขต สุขภาพที่ 8	1 วัน	ชนกนันท์ ทองดอนบม	-
2		ปรับปรุงเกณฑ์การ ประเมินให้เข้ากับ สถานการณ์การระบาดโค วิด-19	8 เดือน	สำนักทันต สาธารณสุข	-
3		โรงเรียนสมัครเข้าร่วมการ ประเมินฯ	สามารถ ดำเนินการได้ ตลอดเวลา	โรงเรียนที่ เข้าร่วม โครงการ	
4		ประเมินตนเองผ่าน Platform ออนไลน์	สามารถ ดำเนินการได้ ตลอดเวลา	โรงเรียนที่ เข้าร่วม โครงการ	-
5		ประเมินผลตามเกณฑ์ฯ	1วัน	ชนกนันท์ ทองดอนบม	
6		รวบรวมคะแนนและส่งผล การประเมินไปยังสำนัก ทันตสาธารณสุข	3 วัน	ชนกนันท์ ทองดอนบม	
7		จัดประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้และมอบรางวัล	1วัน	สำนักทันต สาธารณสุข	

สัญลักษณ์ที่ใช้

	จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของกระบวนการ
	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน
	การตัดสินใจ เช่น การตรวจสอบ การอนุมัติ
	แสดงถึงทิศทาง หรือการเคลื่อนไหวของงาน
	จุดเชื่อมต่อระหว่างขั้นตอน

6. ภาคผนวก (ถ้ามี)

- เอกสารอ้างอิง

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScjKknfOEncBk5aY6QbOU84v0xwkpBzhvEuiZeJy8mhUpKh1Q/viewform> แบบประเมินตนเองสำหรับโรงเรียน

https://dental2.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/dental/ewt_dl_link.php?nid=4749&filena me=pd เกณฑ์โรงเรียนเครือข่ายเด็กไทยฟันดีฉบับปรับปรุงปี 2564